SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
Meri Paavola, neuvotteleva virkamies

LAUSUNTO

23.9.2016

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Lausuntopyyntönne 19.9.2016

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TUPAKKAVEROSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (HE 138/2016 VP)

Esityksessä ehdotetaan, että sähkösavukkeissa käytettäväksi tarkoitetut nesteet tulisivat tupakkaveron piiriin. Vero kohdistuisi sekä nikotiinipitoisiin että nikotiinittomiin sähkösavukenesteisiin. Vero olisi kiinteä yksikkövero ja sen suuruus 0,30 euroa millilitraa kohden.

Uusi tupakkalaki (549/2016) tuli voimaan 15.8.2016. Sen tavoitteena on tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Lain esitöissä tavoitteen saavuttamisen aikatauluksi on asetettu vuosi 2030. Tupakkaverolain tarkoituksena on puolestaan muun ohella edistää tupakkalain tavoitteita.

Tupakkalaissa sähkösavukkeita säännellään vastaavasti kuin tupakkatuotteita. Tupakkatuotedirektiivin edellyttämänä sähkösavukkeet ja niissä käytettävät nikotiininesteet tulevat Suomen markkinoille nykyistä vapaammin käytännössä vuonna 2017. Lisäksi sähkösavukkeissa käytettävät nikotiinittomat nesteet on otettu tupakkalain soveltamisalan piiriin.

Sähkösavukkeissa käytetyistä nesteistä on löydetty terveydelle haitallisia aineita. Sähkösavukkeiden pitkäaikaisen käytön vaikutuksista terveydelle ei ole tutkimustietoa. Nikotiini on riippuvuutta aiheuttava ja myrkyllinen aine. Nikotiininesteiden tuleminen markkinoille lisää pienten lasten nikotiinimyrkytysten riskiä. Myös nikotiinittomien nesteiden käyttöön liittyy terveysriskejä ja niiden kokeilu saattaa houkutella erityisesti lapsia ja nuoria edelleen tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttäjiksi. Siitä, että sähkösavukkeet auttaisivat tupakoinnin lopettamisessa, ei ole riittävästi tutkimusnäyttöä. Osittain tutkimustulokset osoittavat jopa päinvastaiseen suuntaan.

Tupakkalain näkökulmasta on välttämätöntä, että myös tupakkatuotteisiin rinnastettavien sähkösavukkeiden nesteitä verotettaisiin. Lisäksi on johdonmukaista, että esityksen mukaisesti vero kohdistuisi sekä nikotiinipitoisiin että nikotiinittomiin sähkösavukenesteisiin.

Kuten esityksessäkin todetaan, yhtenäinen verotaso nikotiinitasosta riippumatta saattaa kannustaa korkeamman nikotiinipitoisuuden nesteiden myyntiin. Ratkaisuna olisi esimerkiksi se, että nesteiden yhtenäisen veron lisäksi nikotiiniin kohdistuisi erillinen vero. Tilannetta pitäisi seurata tarkasti ja mahdollisesti muuttaa veron rakennetta niin, että vero nousisi nikotiinipitoisuuden mukaan.

Tupakointi on vähentynyt huomattavasti viime aikoina. Huolena onkin mahdollisten uusien, korvaavien tuotteiden tuleminen markkinoille. Sähkösavukkeiden käyttö on lisääntymässä, vaikkakin käyttö on toistaiseksi ollut melko vähäistä. Nikotiinipitoisten sähkösavukkeiden myynnin vapauttaminen todennäköisesti

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709
e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

lisää niiden käyttöä entisestään. Huolestuttavaa on se, jos nuoret alkavat käyttää niitä ja nikotiiniriippuvaisten määrä lisääntyy. Koska tuotteen hinnalla on merkitystä erityisesti nuorille, sähkösavukkeiden verolla on merkittävä ennaltaehkäisevä vaikutus. Onnistuneen tupakkapolitiikan yhtenä merkittävänä tekijänä ovat olleet säännölliset tupakkaveron ja tupakkatuotteiden hinnan korotukset.

Toistaiseksi sähkösavukkeita verotetaan vain muutamassa EU-maassa. Myöskään EU-tason lainsäädäntöä ei ole odotettavissa lähivuosina. Suomi on siis sähkösavukkeiden nesteiden verotuksessa edelläkävijä. Kansallisen lainsäädännön ripeä toimeenpano on olennaista, jotta etenkin sähkösavukkeissa käytettäviä nikotiininesteitä verotettaisiin mahdollisimman pian niiden päästyä markkinoille.

Kuten esityksessä tuodaan esiin, verotason asettaminen on vaikeaa, sillä markkinatilanne muuttuu olennaisesti uuden tupakkalain voimaantulon myötä. Myöhemmin kun markkinoista on paremmin tietoa, veron tasoa tulisi tarkistaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että sosiaali- ja terveysministeriö pitää esitystä sähkösavukkeissa käytettäväksi tarkoitettujen nesteiden verotuksesta kannatettavana ja hyvin perusteltuna. Esitys on valmisteltu hyvässä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Esitys on kansanterveyden kannalta merkittävä ja johdonmukainen jatko Suomen edistykselliselle tupakkapolitiikalle.